

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-78>

FUNCTIONAL PURPOSE OF THE LEGAL DEPARTMENT IN LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Zlomynoha V. M.

*Postgraduate Student at the
Department of Constitutional and
Administrative Law,
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Зломиного В. М.

*аспірант кафедри конституційного
та адміністративного права,
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Кожен структурний підрозділ в органах місцевого самоврядування відповідно до мети свого існування і завданням його створення має покладені на нього функції. Юридична служба не є винятком.

Функції юридичної служби в органах місцевого самоврядування містять широкий культурний та соціальний зміст, адже сприяють розвитку демократії в суспільстві та забезпечують реалізацію прав територіальної громади.

Варто зазначити, що в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1] відсутній чіткий перелік функцій місцевого самоврядування, наявність відповідних функцій можна тлумачити, виходячи з повноважень органів місцевого самоврядування. Зокрема така позиція законодавця не є обґрунтованою, оскільки поняття «повноваження» та «функції» мають різний зміст. Повноваження відповідних органів місцевого самоврядування формуються виходячи з їх функцій та напрямів їх реалізації. До основних повноважень територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування належать: економічний розвиток, розвиток інфраструктури, формування стратегії розвитку відповідної територіальної громади, питання містобудування, соціально-культурні повноваження, надання житлово-комунальних послуг, надання транспортних послуг для населення, гарантування та забезпечення громадської безпеки, питання освіти, охорони здоров'я, забезпечення благоустрою відповідної території. Однак, на нашу думку, важливим питанням з точки зору розвитку місцевого самоврядування є закріплення системи його функцій на законодавчому рівні.

Закріплення функцій як реальних правових інструментів є юридичним гарантом їх реалізації. Функції органів місцевого самоврядування містять широкий культурний та соціальний зміст, адже сприяють розвитку демократії в суспільстві та забезпечують реалізацію прав територіальної громади [2].

Тому законодавча прогалина заповнюється думками і гіпотезами вітчизняних вчених. Разом з тим, у наукових і теоретичних дослідженнях наголошується на складності класифікації функцій місцевого самоврядування [3].

Окремі дослідники визначають функції як основні напрями або види, що визначаються соціальним призначенням представницьких органів місцевого самоврядування в Україні, діяльністю рад з виконання завдань, визначених Конституцією України, Законом «Про місцеве самоврядування», іншими законами та нормативно-правовими актами. Функції представницьких органів місцевого самоврядування – це сукупність законних прийомів та організаційних, матеріальних і фінансових засобів, які дозволять місцевим радам здійснювати надані законом повноваження. Складність класифікації функцій пов'язана з різноманітністю їх змісту, специфікою кожної з них. Тому досить складно знайти прийнятний критерій для класифікації функцій, оскільки вони мають охоплювати в сукупності всі аспекти та сфери діяльності представницьких органів місцевих муніципалітетів [4].

Незважаючи на зазначену складність класифікації, українська юридична наука не полишає спроб класифікувати функції органів місцевого самоврядування.

У спеціальній літературі називають такі функції органів місцевого самоврядування: забезпечення оптимального соціально-економічного та культурного розвитку відповідних територіальних громад; забезпечення реальної участі мешканців територіальних громад у вирішенні громадських та державних справ; формування та остаточне волевиявлення та інтереси територіальної громади; керуюча функція [5].

Крім того, виходячи з аналізу визначених законом повноважень, виокремлюють такі функції, притаманні представницьким органам місцевого самоврядування: «нормативна, правозахисна, встановлена, контрольна» [6].

Разом з тим виділяється три основні функції органів місцевого самоврядування: 1) підтримка демократії; 2) забезпечення права громадян на участь в управлінні державними справами на місцевому рівні; 3) надання послуг місцевому населенню [7].

Доцільно запропонувати таку класифікацію функцій юридичної служби в органах місцевого самоврядування:

1. Загальні функції, які є універсальними, тобто такими, що притаманні юридичним підрозділам у будь-яких органах публічної влади як державних, так і місцевих. Вони забезпечують базові правові механізми діяльності, зокрема: функція правового супроводу, яка сприяє забезпеченню юридично грамотного оформлення управлінських рішень, договорів, розпоряджень, проектів нормативних актів; правоконтрольна функція – здійснення моніторингу та перевірки відповідності внутрішніх актів вимогам законодавства; консультативна функція – надання правових консультацій посадовим особам, депутатам, працівникам виконавчих органів; захисна (представницька) функція, а саме представництво інтересів органу місцевого самоврядування у судах, участь у правових спорах; інформаційно-аналітична функція заключається у відстеженні змін законодавства, підготовці аналітичних довідок, правових висновків, методичних матеріалів, освітня функція тощо.

2. Спеціальні функції, які відображають особливості правового статусу юридичної служби саме в контексті органів місцевого самоврядування. Вони залежать від специфіки муніципального рівня управління, децентралізації та взаємодії з громадою. До них доцільно віднести: функцію правового забезпечення діяльності місцевої ради та виконавчих органів; правову підтримку участі громади в управлінні; антикорупційну функцію; методичну підтримку внутрішніх підрозділів; функцію забезпечення нормативної єдності на місцевому рівні тощо.

Юридична служба в системі місцевого самоврядування виконує багатогранну функціональну роль, спрямовану на забезпечення законності, правової визначеності та ефективності управлінських процесів на місцевому рівні. У ході аналізу її діяльності встановлено, що функції юридичної служби доцільно поділяти на загальні та спеціальні, залежно від характеру та сфери їх реалізації.

До загальних функцій належать ті, що є універсальними для будь-якого органу публічного управління: правове супроводження діяльності, контроль за дотриманням законодавства, надання юридичних консультацій, представництво в судах, інформаційно-аналітичне забезпечення. Ці функції формують базовий правовий каркас, у межах якого здійснюється управлінська діяльність.

Спеціальні функції відображають унікальні особливості юридичної служби саме в органах місцевого самоврядування. Вони охоплюють

правовий супровід рішень ради та виконавчих органів, методичну допомогу іншим підрозділам, участь у процесах громадської участі, реалізацію антикорупційних заходів. Ці функції сприяють адаптації правового супроводу до специфіки територіальних громад та умов децентралізації.

Таким чином, функції юридичної служби не обмежуються лише технічним виконанням правових завдань, а мають стратегічне значення для формування ефективної, демократичної та правової системи місцевого самоврядування. Їхня належна реалізація сприяє зміцненню правового порядку, підвищенню правової культури посадових осіб та правовому захисту інтересів територіальної громади.

Література:

1. Про місцеве самоврядування в Україні Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
2. Титикало Р.С. Функції органів місцевого самоврядування. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/190/144>
3. Гливік А. О. Функції місцевого самоврядування в умовах трансформації політичної системи України. Актуальні проблеми політики. 2016. Вип. 58. С. 180-189. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8866/Hlyvka%20APP_58-18.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Рось О.Г. Функції як складова інституційної спроможності представницьких органів місцевого самоврядування в Україні. Молодий вчений. 2020. № 7 (83). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/7/22.pdf>
5. Алтуніна О.М. Сутність та види функцій органів місцевого самоврядування. Форум права. 2009. № 3. С. 8-13.
6. Скрипченко Н., Босов А. Удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування на основі моніторингу стійкого розвитку адміністративних районів. Держ. упр. та місц. самоврядування: зб. наук. пр. / редкол. : С.М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. Дніпро : ДПІДУ НАДУ, 2009. Вип. 3(3). С. 243–254
7. Борденюк В. Муніципальна реформа: що, як і задля чого. Віче. 1998. № 7. С. 63–79.